

FLITSPEILING KANSRIJKE START

Rapport – onderzoek Kansrijke Start VWS | 5 september 2018

Inhoudsopgave

Inleiding

Conclusies

Resultaten

- > Zwangerschap en voorbereiding – ouders
- > Zwangerschap en voorbereiding – kinderwens in de toekomst
- > Komst kind en opvoeding

Onderzoeksverantwoording
Overzicht doelgroepen in steekproef
Verschillen tussen mannen en vrouwen

Colofon

In opdracht van:

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Diede van Delft
Research Consultant
033 330 3327
diede.vandelft@samr.nl

Inleiding

Uit onderzoek blijkt dat de eerste 1000 dagen van een kinderleven van cruciaal belang zijn voor de ontwikkeling van een kind. Logisch dan ook, dat de overheid jonge ouders wil informeren over hoe zij deze eerste 1000 dagen zo goed mogelijk kunnen maken. Daarom hebben we samen met jullie het kennisniveau en de informatiebehoefte van (jonge) ouders rondom deze periode onderzocht. Voor een goed communicatieplan is het namelijk belangrijk om eerst te vast te stellen wat men nu weet, en welke bronnen en afzenders men associeert met deze periode in een kinderleven.

De twee groepen waaronder we deze flitspeiling hebben uitgevoerd zijn 'algemeen publiek' en jonge ouders. Jonge ouders zijn ouders in de leeftijd 18-45. Onder algemeen publiek verstaan wij de groep Nederlanders die ofwel ouder zijn dan 45, ofwel jonger dan 45 en nu nog geen kinderen hebben. Een voorwaarde om deel te kunnen nemen aan het totale onderzoek was dat men ofwel kinderen had, ofwel de wens om tussen nu en 4 jaar kinderen te krijgen. Zie voor een totale uitsplitsing van de respondenten ook de laatste pagina van dit rapport.

We beginnen het rapport met de belangrijkste conclusies. Daarna is de onderbouwing van deze conclusies terug te zien in de grafieken. In deze grafieken worden het 'algemeen publiek' en de jonge ouders met elkaar vergeleken. Ook worden verschillen tussen mannen en vrouwen (vaders en moeders) getoond. In de begeleidende tekst gaan we in op de significante verschillen tussen verschillende opleidingsniveaus. Het gaat hierbij over de verschillen op totaalniveau, waarbij dus jonge ouders en algemeen publiek samen zijn genomen.

Naast dit rapport zijn ook de bloemlezingen met antwoorden op alle open vragen en een tabellenset opgeleverd.

Veel leesplezier gewenst!

De centrale vraag is:

In hoeverre is de doelgroep bekend met het belang van de eerste 1000 dagen, en wat is hun informatiebehoefte t.a.v. dit thema?

De vragen die hieronder liggen zijn:

- > Hoe bereiden aanstaande/jonge ouders zich voor op de keuze van kinderen?
- > Passen aanstaande ouders hun leefstijl aan als zij voornemens zijn zwanger te worden?
- > Met welke instanties zijn aanstaande/jonge ouders bekend als het gaat om hulpinstanties rondom zwangerschap, geboorte en vroege ontwikkeling?
- > Hoe informeren aanstaande/jonge ouders zich? Over welke onderwerpen en bij welke bronnen of afzenders?

Conclusies

LAAGOPGELEIDEN BEREIDEN ZICH HET MINST VOOR OP ZWANGERSCHAP

Van alle ouders in Nederland bereiden laagopgeleiden zich het minst voor op de zwangerschap: 57% geeft aan dat zij zich niet specifiek hebben voorbereid, tegen 41% van de hoogopgeleiden. Laagopgeleiden zoeken vooral minder online informatie. De meest gebruikte website om online informatie te zoeken is oudersvannu.nl.

Van de respondenten die in de toekomst kinderen willen geeft slechts een enkeling aan zich niet specifiek voor te willen bereiden.

AANPASSING LEEFSTIJL: VOEDING, FOLIUMZUUR EN ALCOHOL

De belangrijkste aanpassingen die (jonge) ouders hebben gedaan aan hun leefstijl, voorafgaand aan de zwangerschap, is het letten op voeding, alcoholconsumptie en het slikken van foliumzuur. Van de jonge moeders geeft 68% aan dat zij foliumzuur geslikt hebben voorafgaand aan de zwangerschap.

Vrouwen die nog niet zwanger zijn en nog geen kinderen hebben geven vooral aan te zullen letten op hun voeding.

KOMST KIND: INFORMATIE ONLINE EN IN DIRECTE OMGEVING

De voornaamste kanalen die jonge ouders gebruiken om informatie in te winnen voorafgaand aan de komst van het kind zijn online en de directe omgeving. Ook hier zien we dat laagopgeleiden zich het vaakst niet specifiek voorbereiden (42% tegen 31% bij midden- en 23% bij hoogopgeleiden). De meest gebruikte website is oudersvannu.nl, jonge vaders gebruiken opvallend vaak thuisarts.nl. Ook van de bladen is Ouders van Nu het meest gelezen.

INFORMATIE VERWACHT VAN CONSULTATIE, VERLOSKUNDIGE, HUISARTS

Als voornaamste zender van informatie rondom zwangerschap, geboorte en opvoeding worden het consultatiebureau, de verloskundige en de huisarts genoemd. Ook in de vraag naar bekendheid van organisaties komen deze drie, samen met het ziekenhuis, het sterkst naar voren. Het CJG wordt door jonge ouders al meer herkend dan door het algemeen publiek (oudere ouders). De Rijksoverheid is weinig bekend als organisatie rondom deze periode.

VERSCHILLEN OPLEIDINGSNIVEAU BEKENDHEID ORGANISATIES

Er zijn duidelijke verschillen te zien tussen opleidingsniveaus als we kijken naar de bekendheid van organisaties. Zo is de Rijksoverheid nog redelijk bekend onder hoogopgeleiden (74%) maar is deze bekendheid lager onder midden- en laagopgeleiden (61% en 45%). Dit geldt ook voor de GGD (81% bij hoogopgeleiden vs. 66% bij laagopgeleiden).

Conclusies

CONSULTATIEBUREAU EN DIRECTE OMGEVING VRAAGBAAR OPVOEDING

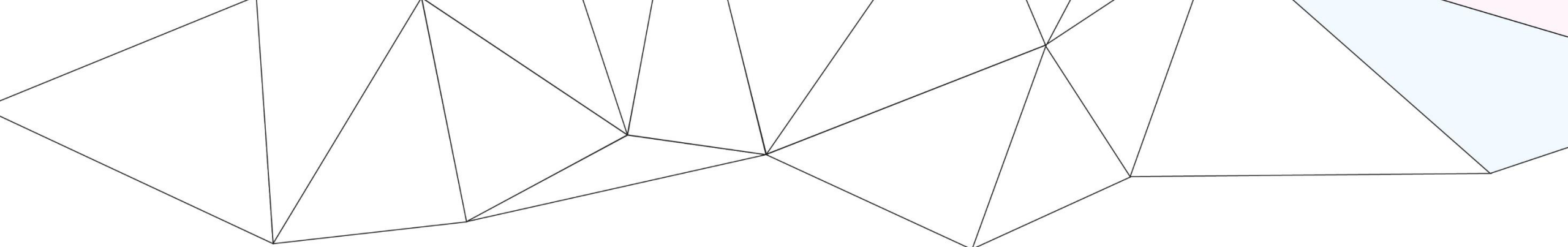
Vragen rondom de opvoeding van baby's worden vooral gesteld aan het consultatiebureau, de eigen ouders en familie. Laagopgeleiden noemen daarbij minder verschillende partijen die ze benaderen met vragen (2,3 gemiddeld), dan midden- en hoogopgeleiden (2,9 en 3,0 gemiddeld). Ook vrouwen noemen meer partijen dan mannen (bij jonge ouders: 3,1 tegen 2,5).

EEN OP DE VIJF OUDERS MAAKT ZICH (REDELIJK) VEEL ZORGEN

Laagopgeleiden maken zich het vaakst helemaal geen zorgen over het opgroeien van hun (toekomstige) kinderen: 25% tegen 10% en 15% bij midden- en hoogopgeleiden. Men maakt zich vooral zorgen om zaken die te maken hebben met de maatschappij. Bij jonge ouders gaat het ook over veiligheid en gedrag, bij oudere ouders komt ook social media naar voren, en invloed van buiten.

LIEFDEVOLLE EN STABIELE OMGEVING GROOTST BELANG IN OPGROEIEN

Als men een volgorde moet opstellen van het belang van de leefstijl van de ouders, de opvoeding, gezonde voeding en de liefdevolle en stabiele omgeving in het opgroeien van baby's en peuters, dan geeft het grootste deel van de respondenten aan dat de liefdevolle en stabiele omgeving het meest belangrijk is. Onder jonge ouders zien we dat jonge vaders dit minder vaak zeggen dan jonge moeders. Jonge vaders vinden de opvoeding relatief vaak het meest belangrijk.

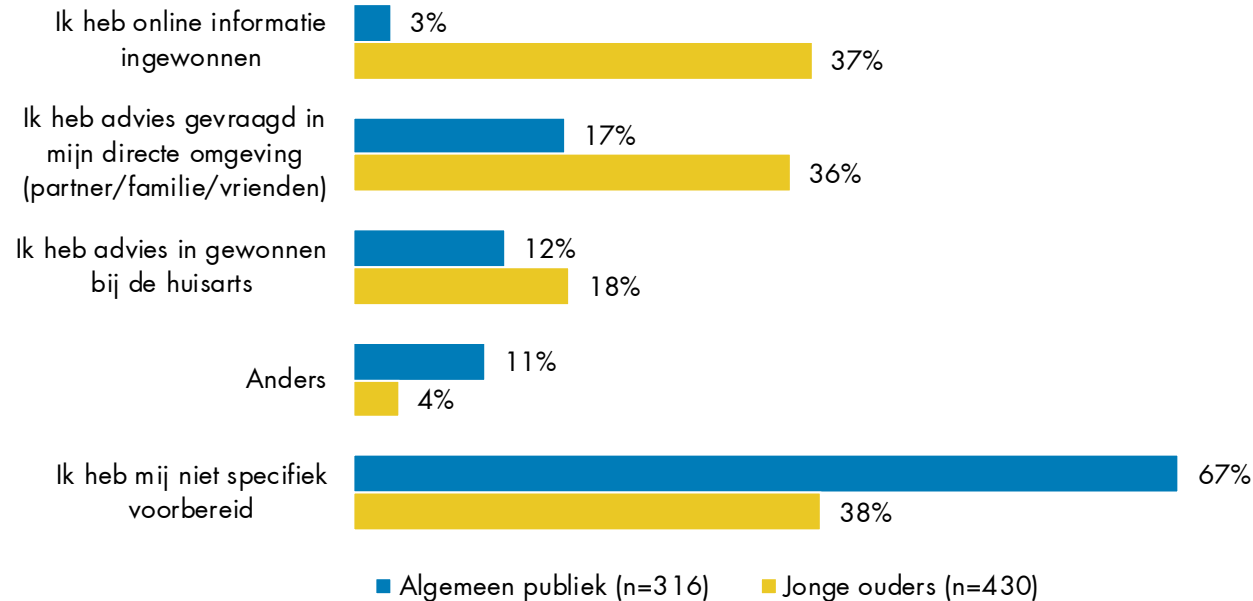
Zwangerschap en voorbereiding – ouders

Jonge ouders vinden voorafgaand aan zwangerschap informatie online of in omgeving

Vraag: Heb jij informatie ingewonnen voorafgaand aan de zwangerschap? (N.B.: voor totale vraagteksten, toespitst op mannen/vrouwen en fase in (levens)fase, zie vragenlijstdocument)

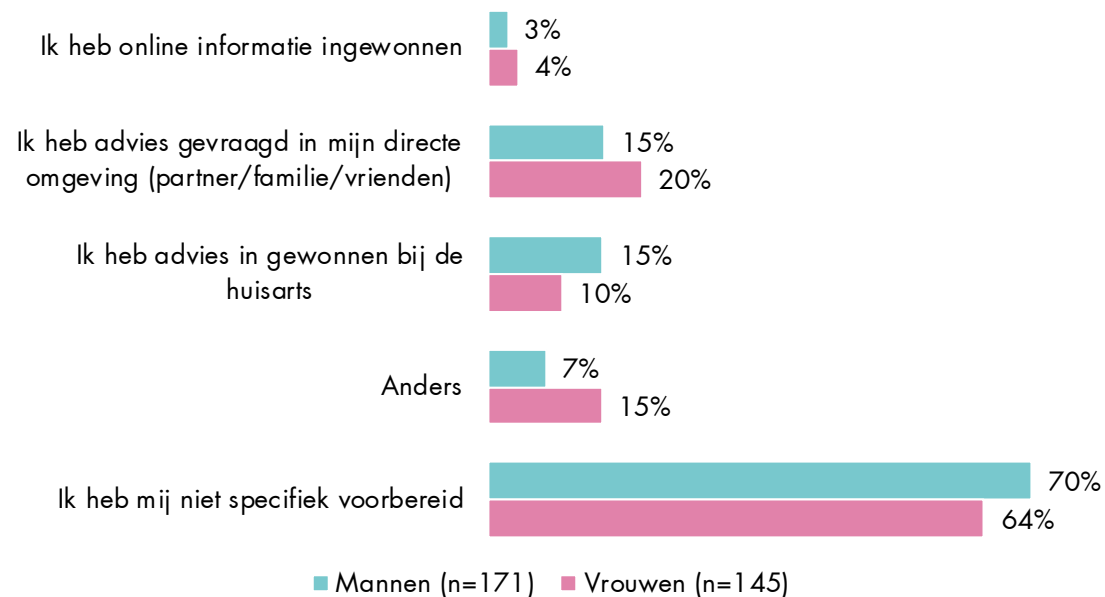
Basis: Algemeen publiek met kinderen (45+) en jonge ouders (18-45).

Verschillen opleidingsniveau: Midden- en laagopgeleiden hebben zich vaker niet specifiek voorbereid dan hoogopgeleiden; 50% en 57% versus 41%. Vooral online vinden hoogopgeleiden vaker informatie dan midden- en laagopgeleiden: 33% versus 24% en 15%.

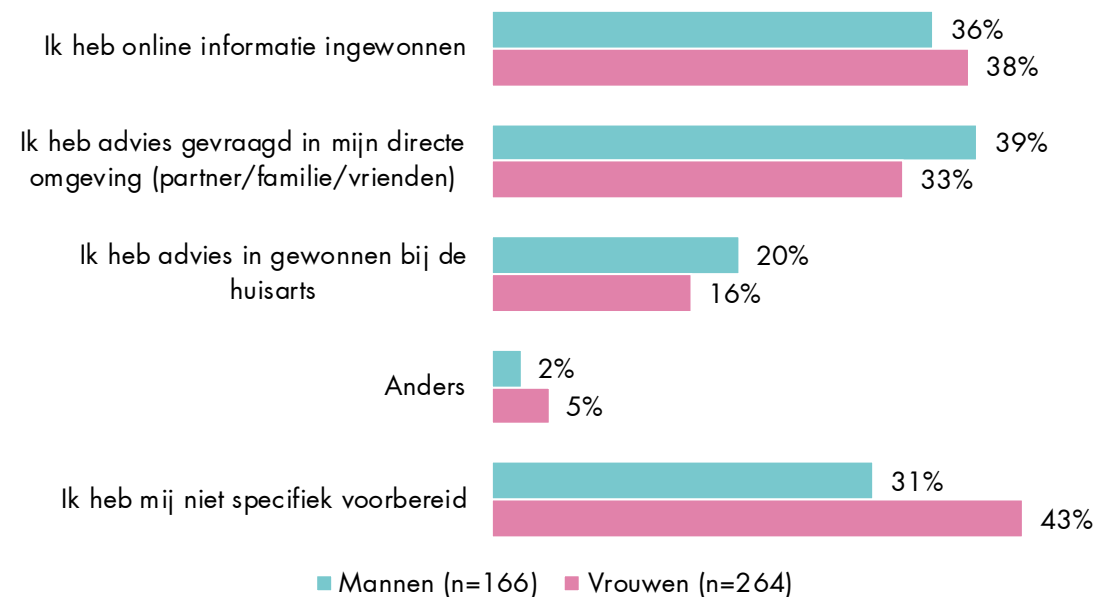

Verschillen mannen – vrouwen, inwinnen informatie voorafgaand aan zwangerschap

Algemeen publiek (ouders 45+)

Jonge ouders (18-45)

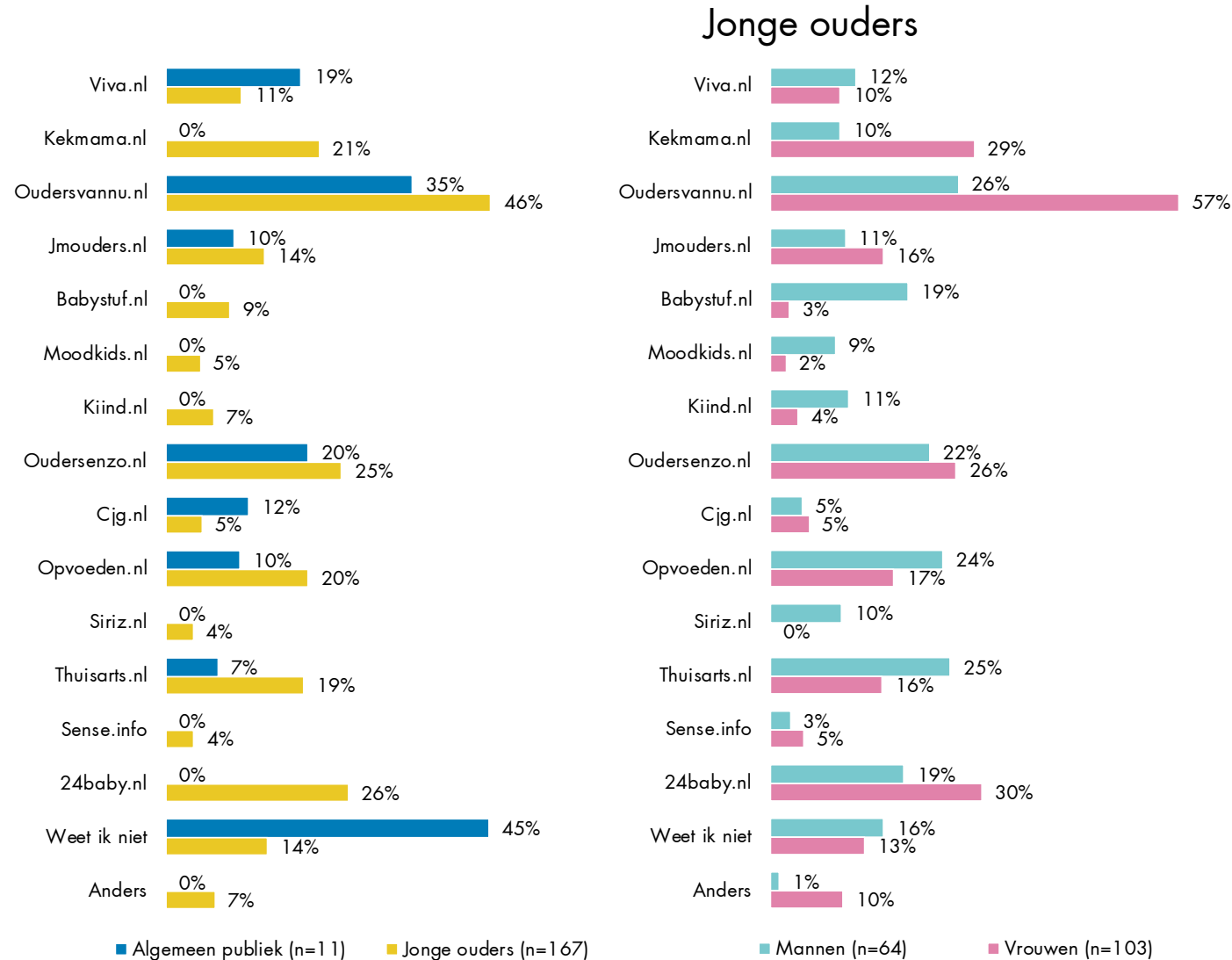
Oudersvannu.nl meest gebruikte informatiebron online

Vraag: Waar heb je online informatie ingewonnen?

Basis: Algemeen publiek met kinderen (45+) en jonge ouders (18-45), die online informatie hebben ingewonnen voorafgaand aan de zwangerschap.

Let op: lage n bij algemeen publiek. Daarom ook geen uitsplitsing naar man/vrouw.

Verschillen in opleidingsniveau: Oudersvannu.nl meer gebruikt door middenopgeleiden dan hoogopgeleiden (54% vs. 38%).

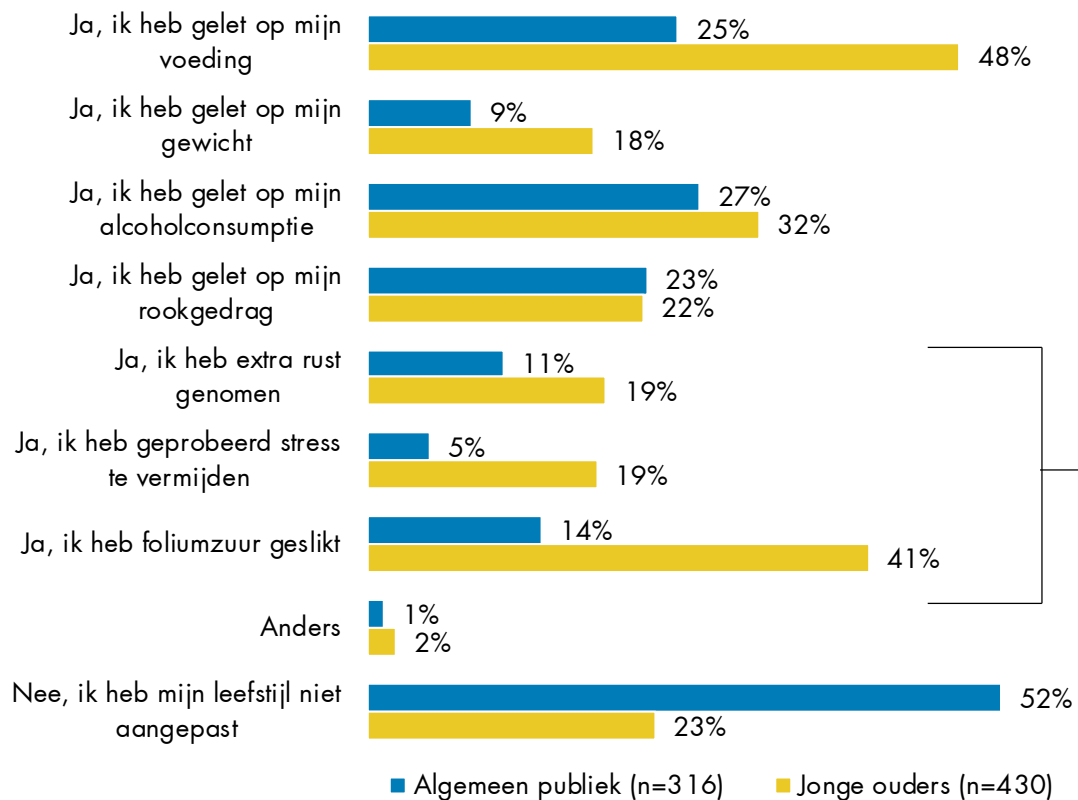
Voeding, foliumzuur en alcoholconsumptie grootste aanpassingen aan leefstijl voorafgaand aan zwangerschap

Vraag: Heb jij je leefstijl aangepast in de periode voor de meest recente zwangerschap?

Basis: Algemeen publiek met kinderen (45+) en jonge ouders (18-45).

Verschillen opleidingsniveau:

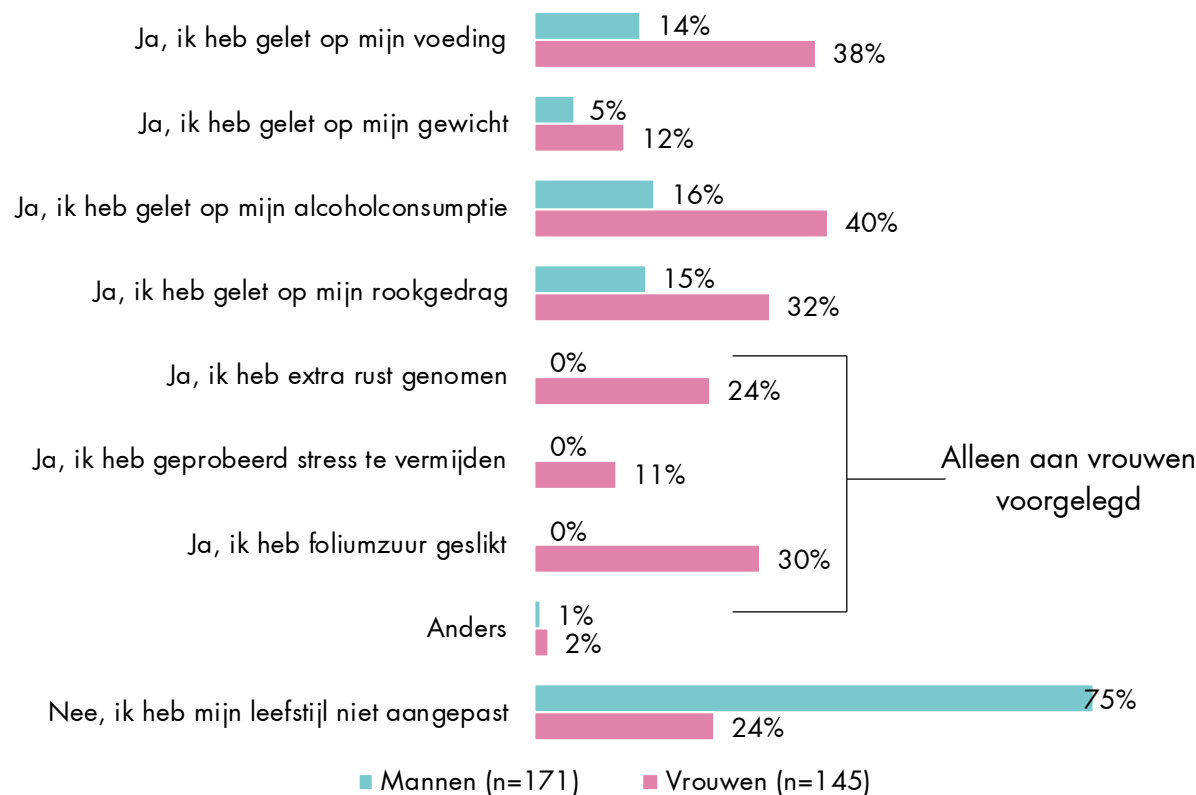
Hoog- en middenopgeleiden hebben vaker dan laagopgeleiden gelet op voeding (47% en 41% vs. 26%). Hoogopgeleiden hebben vaker dan midden- en laagopgeleiden gelet op het gewicht (21% vs. 13% en 9%). Hoogopgeleiden hebben vaker dan laagopgeleiden gelet op alcoholconsumptie (36% vs. 25%). Laagopgeleiden hebben vaker dan hoogopgeleiden hun leefstijl niet aangepast (42% vs. 29%).

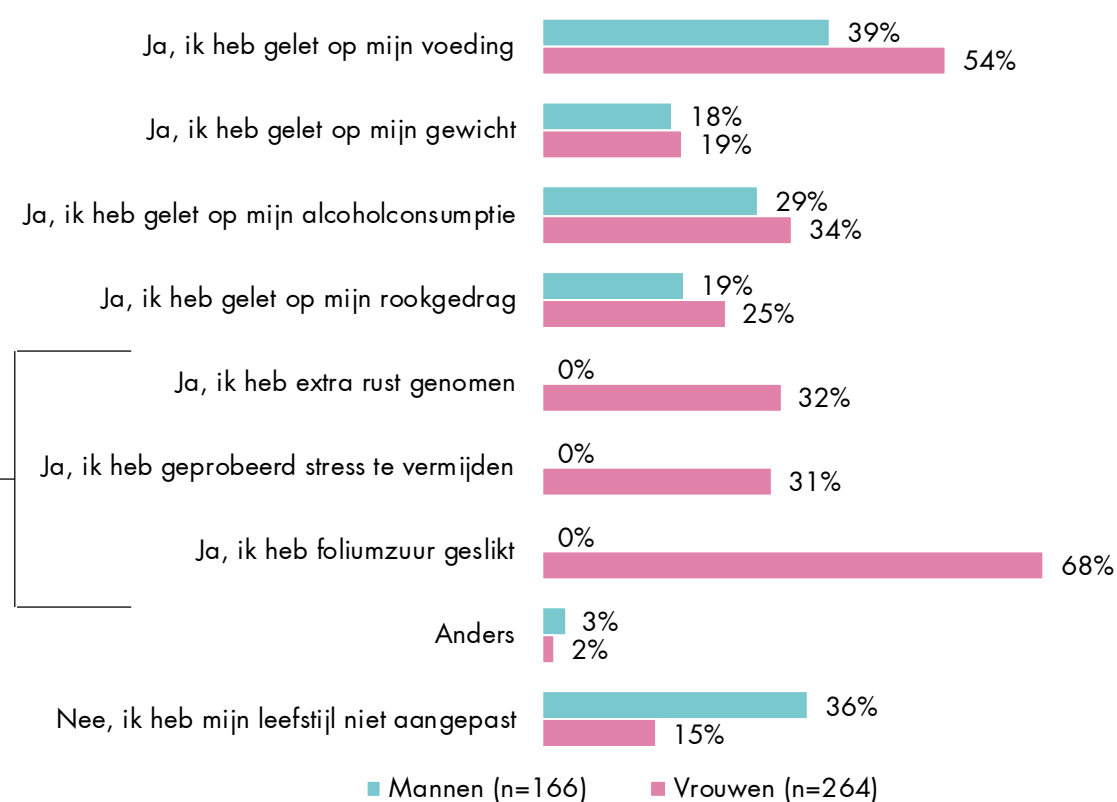
Deze opties zijn alleen aan vrouwen voorgelegd. Percentages zijn op totaal (zie volgende pagina voor uitsplitsing man/vrouw).

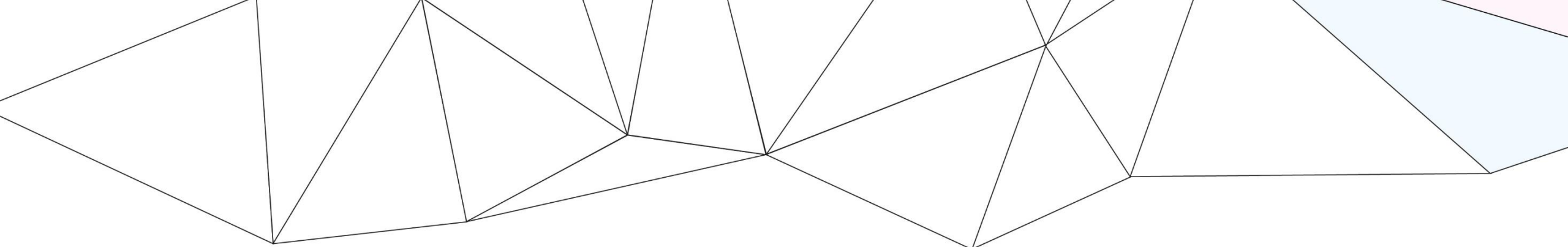
Verschillen mannen - vrouwen, aanpassen leefstijl voorafgaand aan zwangerschap

Algemeen publiek (ouders 45+)

Jonge ouders (18-45)

Zwangerschap en voorbereiding – kinderwens in de toekomst

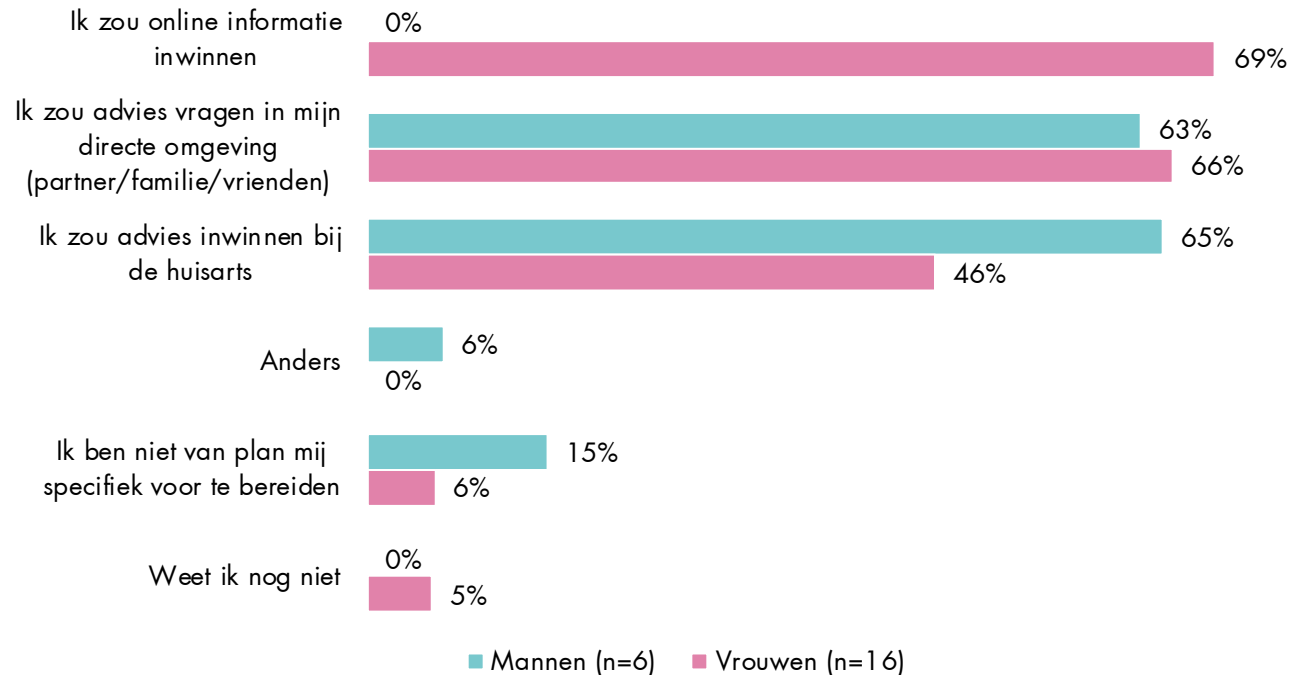
Slechts een enkeling zou zich niet specifiek voorbereiden voorafgaand aan zwangerschap

Vraag: Welke van de onderstaande stappen zou jij ondernemen om informatie in te winnen voorafgaand aan de zwangerschap?

Basis: Algemeen publiek zonder kinderen, die binnen 4 jaar kinderen zouden willen krijgen en nog niet zwanger zijn.

Let op: lage n

Verschillen opleidingsniveau: Te kleine n om significante verschillen aan te kunnen geven.

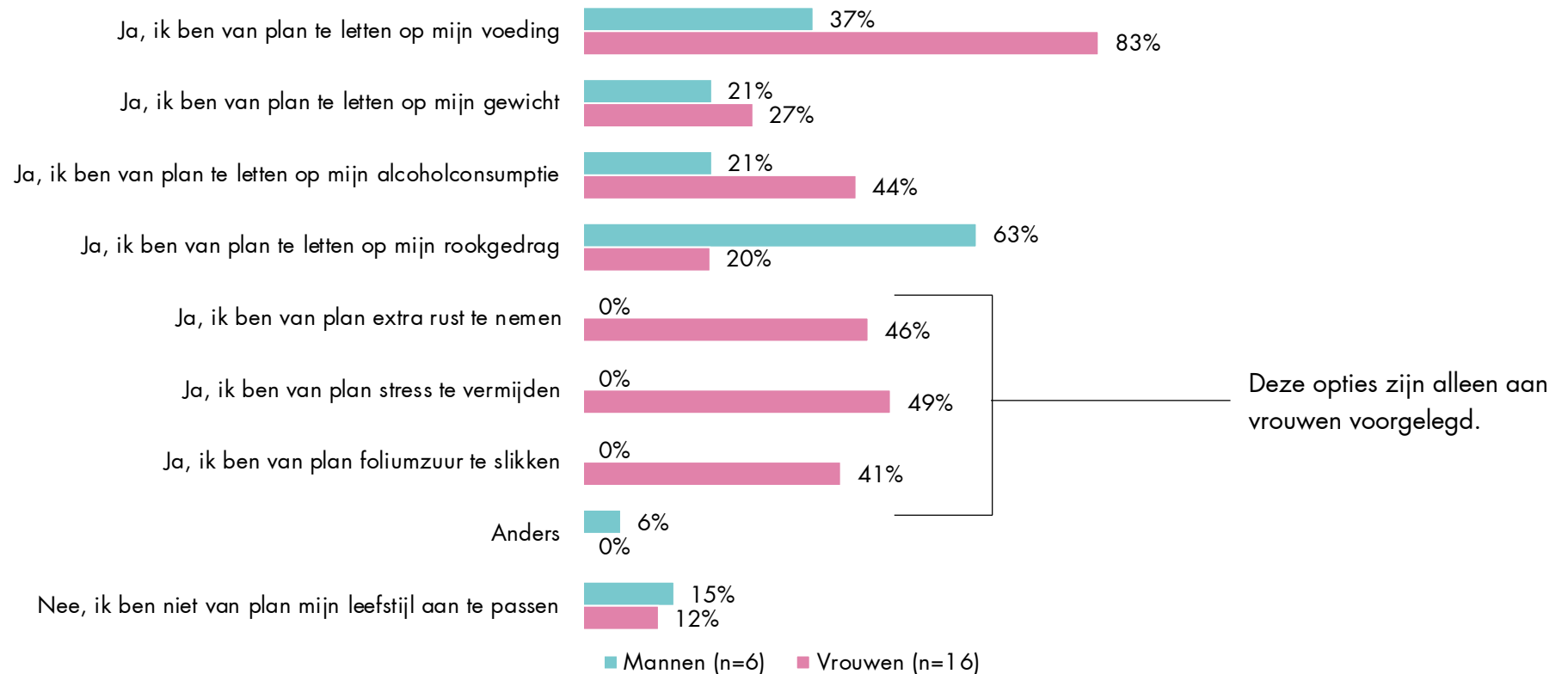
Vrouwen zijn vooral van plan om te letten op de voeding

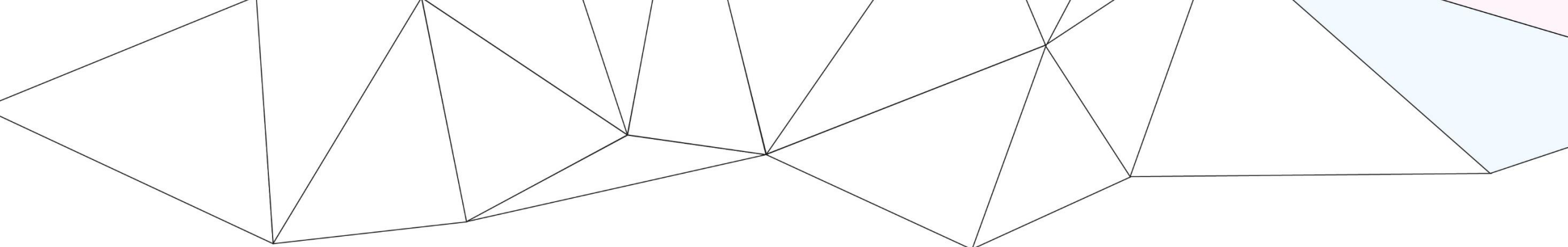
Vraag: Ben jij van plan je leefstijl aan te passen als je kinderen wilt gaan krijgen?

Basis: Algemeen publiek zonder kinderen, die binnen 4 jaar kinderen zouden willen krijgen en nog niet zwanger zijn.

Let op: lage n

Verschillen opleidingsniveau: Te kleine n om significante verschillen aan te kunnen geven.

Komst kind en opvoeding

Online en directe omgeving meest geraadpleegde bronnen onder jonge ouders

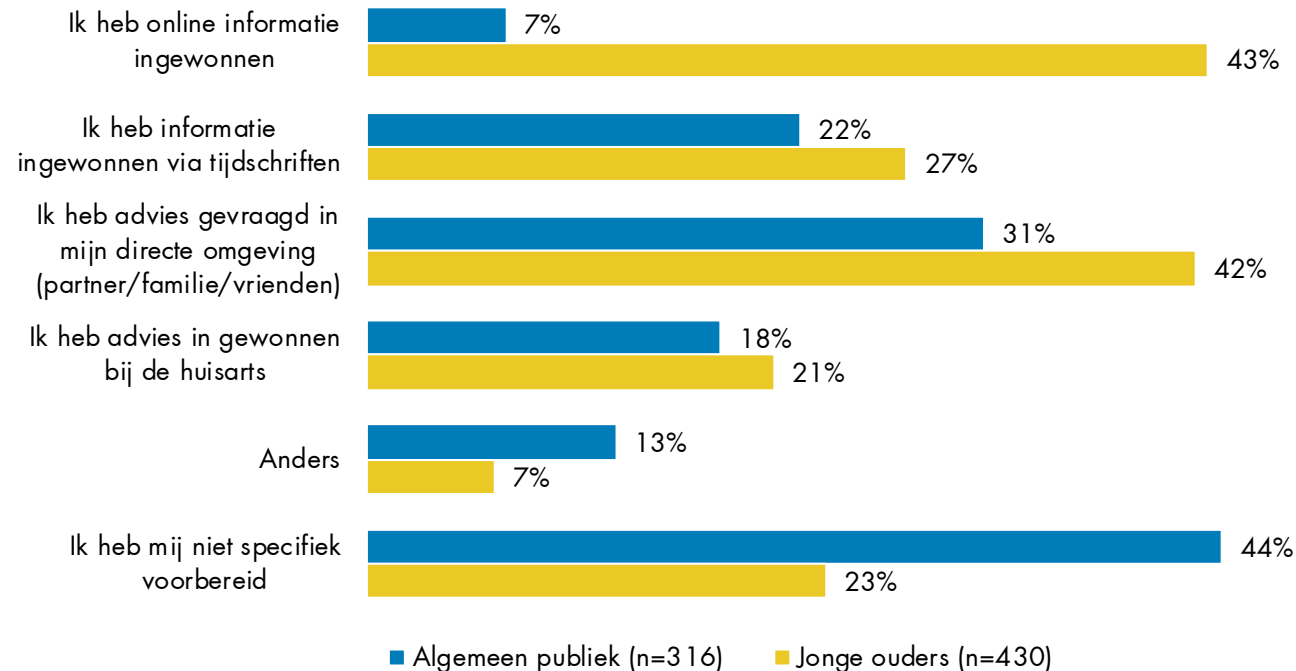
Vraag: Via welke kanalen heb je informatie ingewonnen voorafgaand aan de komst van je kind?

Basis: Algemeen publiek met kinderen (45+) en jonge ouders (18-45).

Verschillen opleidingsniveau:

Hoog- en middenopgeleiden hebben vaker dan laagopgeleiden informatie ingewonnen online en via tijdschriften (online: 38% en 31% vs. 14%, tijdschriften: 29% en 27% vs. 17%).

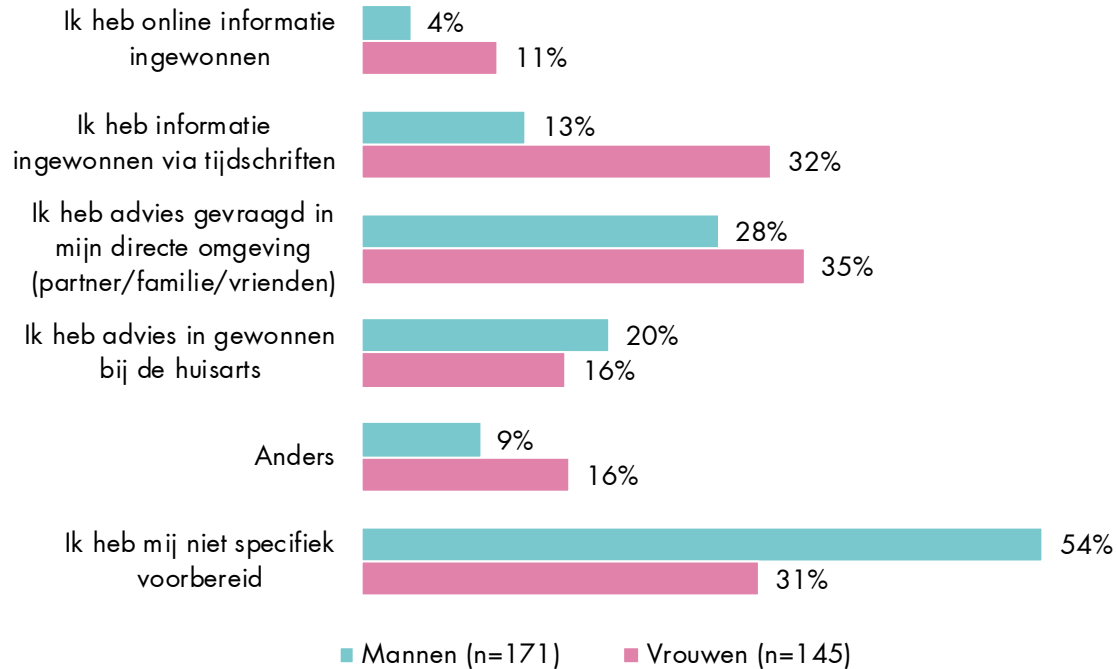
Laagopgeleiden hebben zich vaker dan midden- en hoogopgeleiden niet specifiek voorbereid (42% vs. 32% en 23%, ook het verschil tussen hoog- en middenopgeleiden is significant).

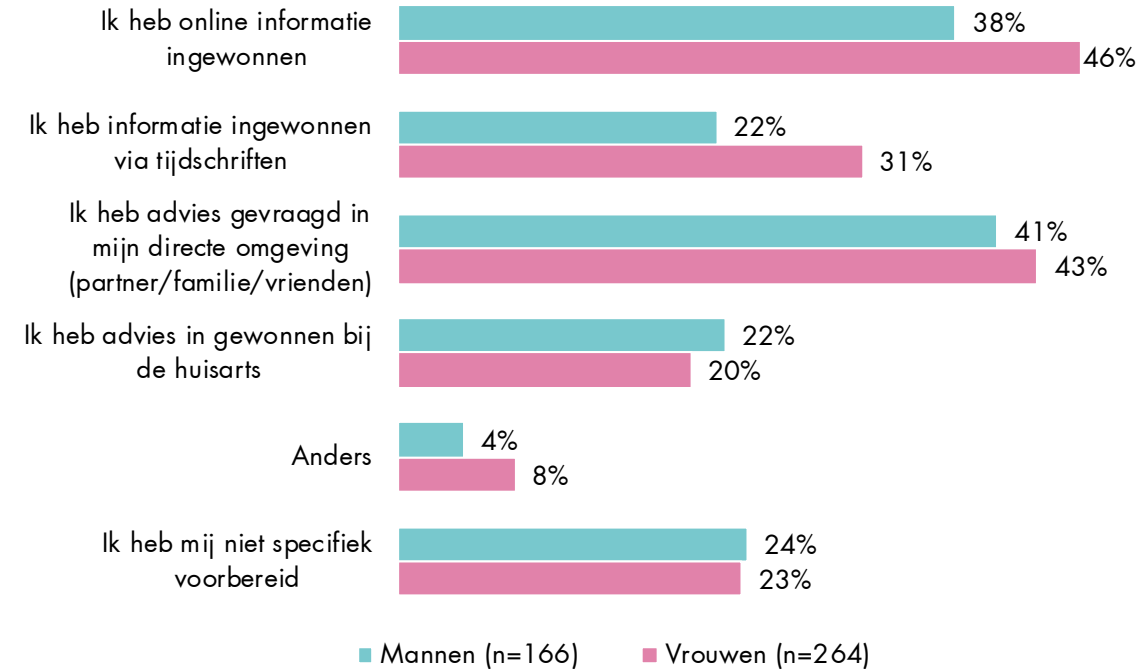

Verschillen mannen - vrouwen, voorbereiding op komst kind

Algemeen publiek (ouders 45+)

Jonge ouders (18-45)

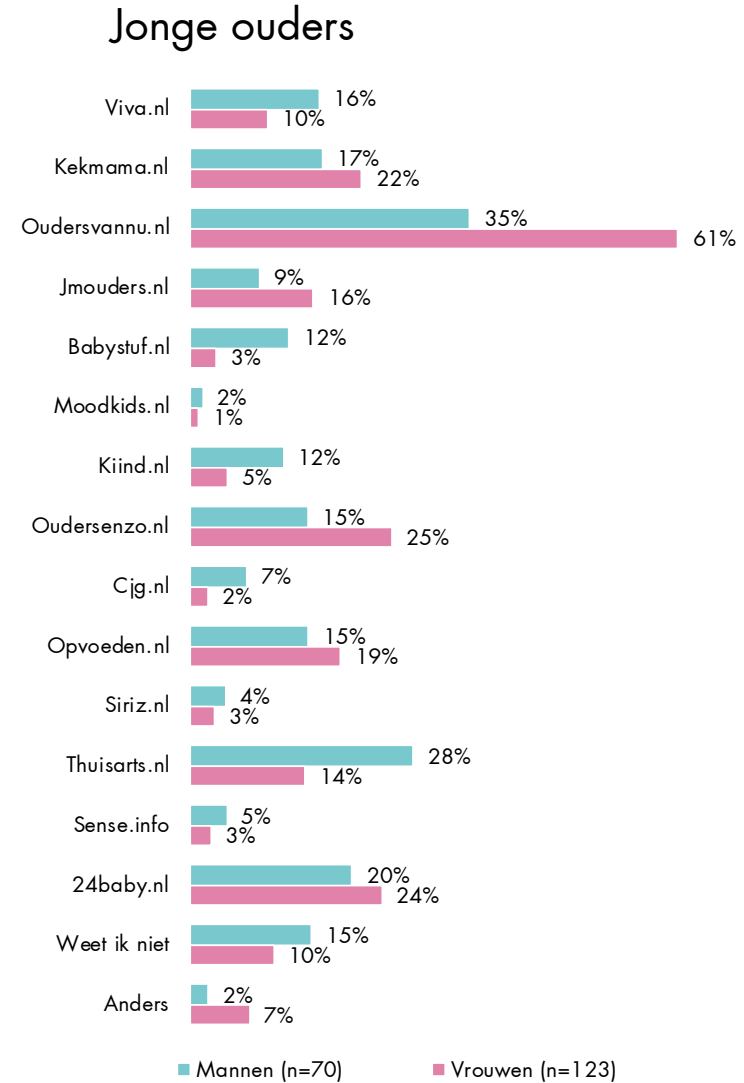
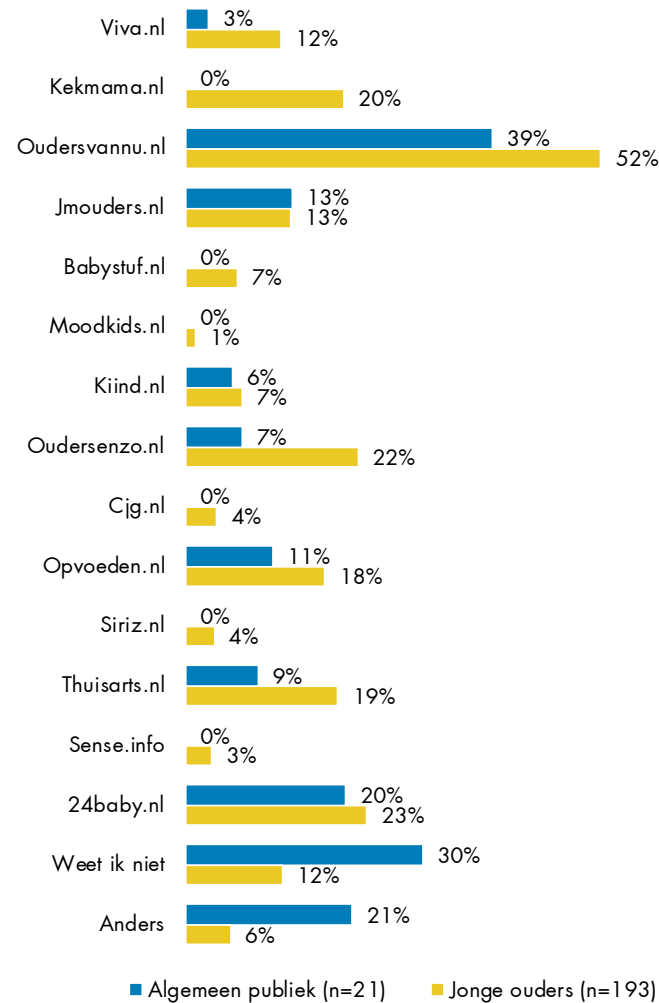

Oudersvannu.nl meest gebruikte bron online

Vraag: Waar heb je online informatie ingewonnen?

Basis: Algemeen publiek met kinderen (45+) en jonge ouders (18-45), die online informatie hebben ingewonnen voorafgaand aan de komst van het kind. Gezien relatief lage n bij algemeen publiek niet uitgesplitst naar man/vrouw.

Verschillen opleidingsniveau: Jmouders.nl en babystuf.nl vaker gelezen door laag- dan middenopgeleiden (jmouders.nl: 25% vs. 7% ; babystuf.nl: 15% vs. 4%), 24baby.nl vaker gelezen door midden- dan hoogopgeleiden (28% vs. 15%).

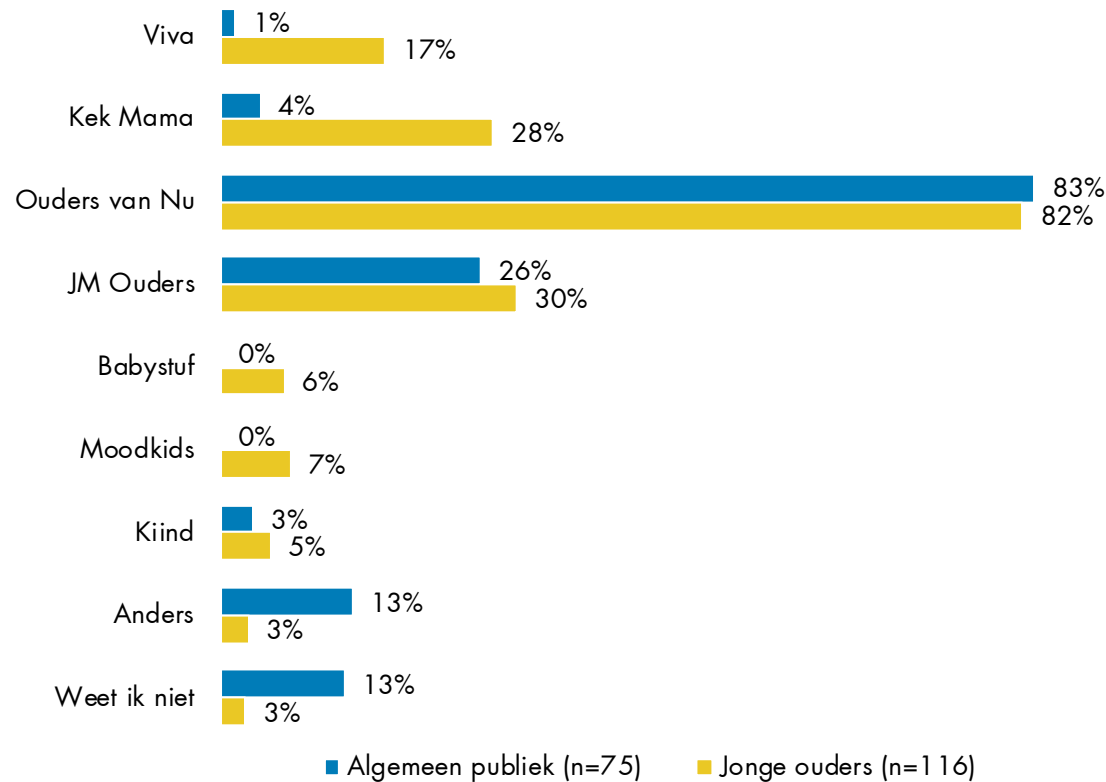

Ouders van Nu en JM Ouders meest gelezen tijdschriften

Vraag: Via welke tijdschriften heb je informatie ingewonnen?

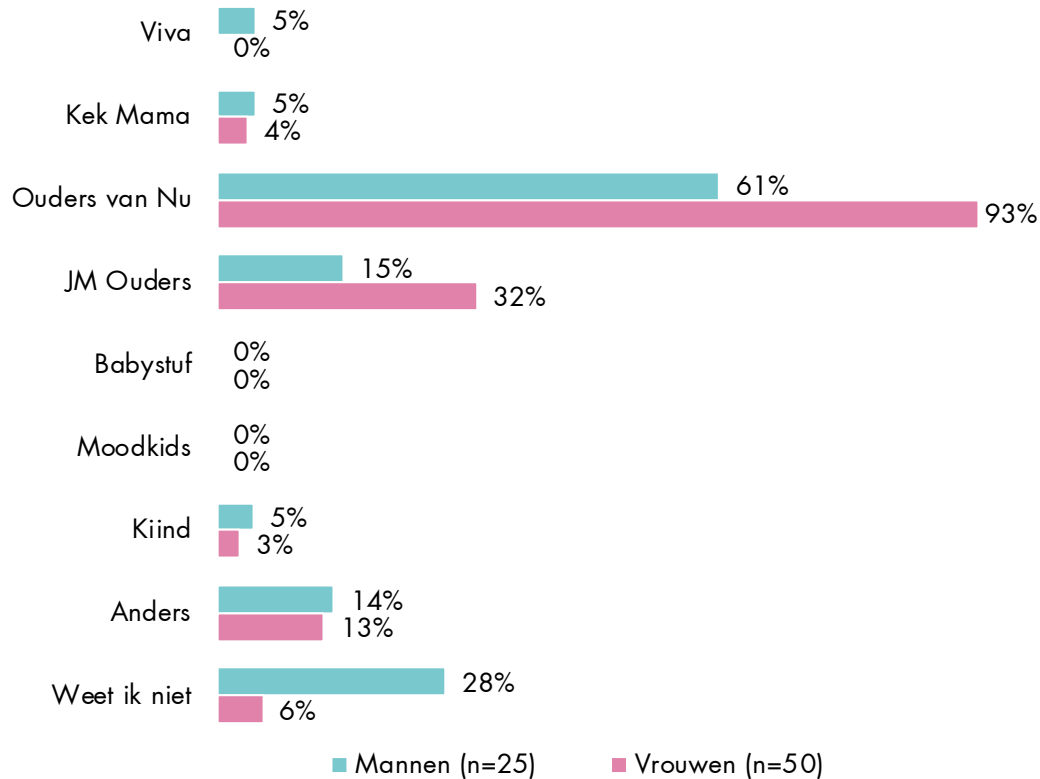
Basis: Algemeen publiek met kinderen (45+) en jonge ouders (18-45), die via tijdschriften informatie hebben ingewonnen voorafgaand aan de komst van het kind.

Verschillen opleidingsniveau: Ouders van Nu vaker gelezen door midden- dan hoogopgeleiden (90% vs. 71%).

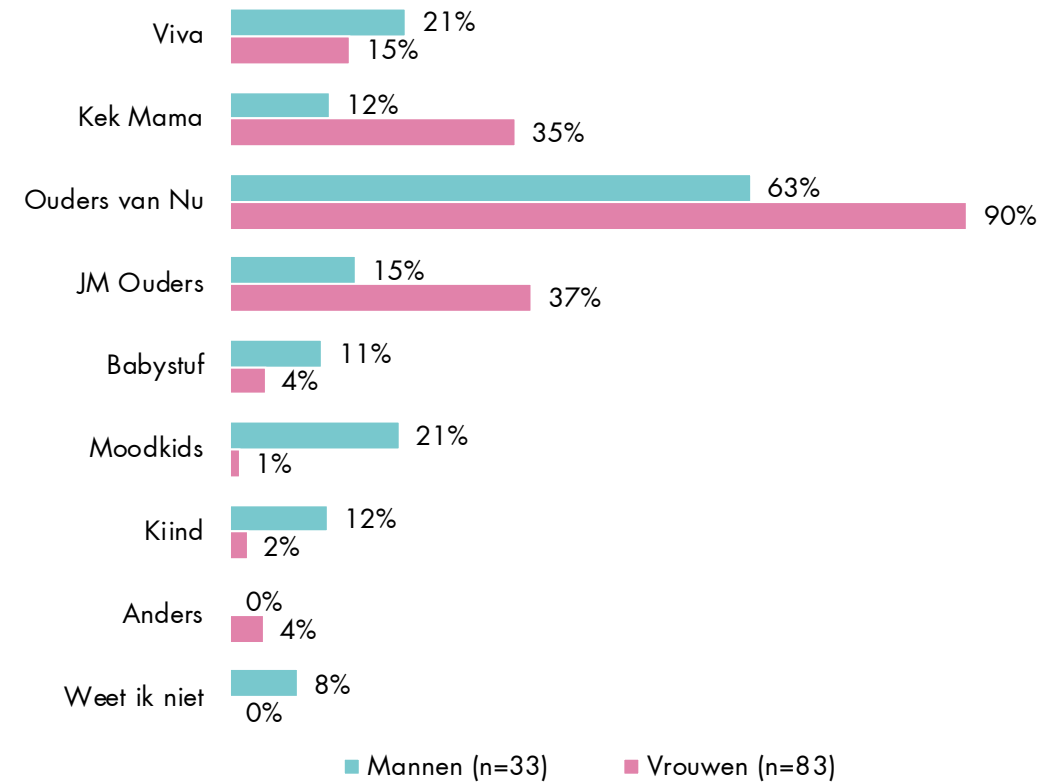

Verschillen mannen - vrouwen, gelezen tijdschriften rondom komst van het kind

Algemeen publiek (ouders 45+)

Jonge ouders (18-45)

Informatie verwacht van consultatiebureau, verloskundige en huisarts

Vraag: Van welke organisaties verwacht jij informatie rondom zwangerschap, geboorte en opvoeding?

Basis: Algemeen publiek met kinderen of een kindervens binnen nu en 4 jaar en jonge ouders (18-45).

Alle gegeven antwoorden
zijn terug te vinden in de
bloemlezing.

Algemeen publiek

Jonge ouders (18-45)

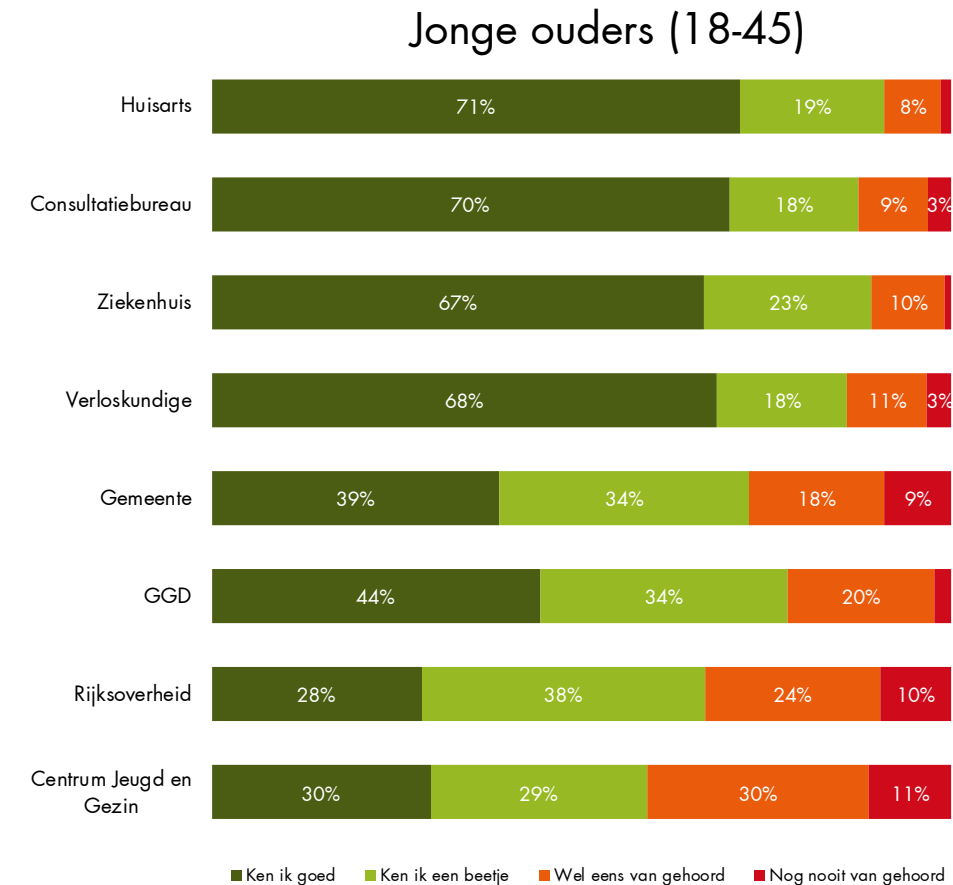
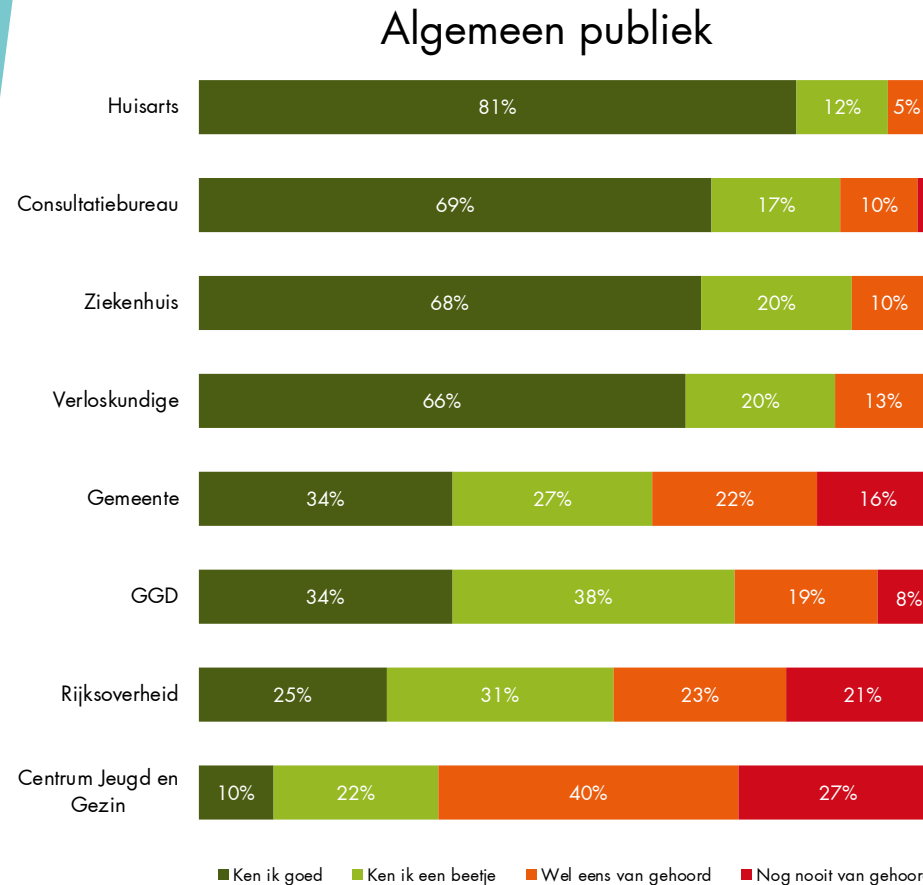

Huisarts, consultatiebureau, ziekenhuis en verloskundige bekendste organisaties

Vraag: Welke van de onderstaande organisaties ken jij rondom zwangerschap, geboorte en opvoeding?

Basis: Algemeen publiek met kinderen of een kindwens binnen nu en 4 jaar en jonge ouders (18-45).

Verschillen opleidingsniveau, zie volgende pagina.

Huisarts, consultatiebureau, ziekenhuis en verloskundige bekendste organisaties

Verschillen in opleidingsniveau, waarbij bottom-2 is nog nooit of wel eens van gehoord en top-2 is ken ik een beetje of ken ik goed:

> Huisarts:

Bottom-2: Laagopgeleid hoger dan hoogopgeleid (12% vs. 6%)

Top-2: Hoogopgeleid hoger dan laagopgeleid (94% vs. 88%)

> GGD:

Bottom-2: Laagopgeleid hoger dan midden- en hoogopgeleid (34% vs. 24% en 19%)

Top-2: Hoog- en middenopgeleid hoger dan laagopgeleid (81% en 76% vs. 66%).

> Ziekenhuis:

Bottom-2: Laagopgeleid hoger dan hoogopgeleid (16% vs. 7%).

Top-2: Hoogopgeleid hoger dan laagopgeleid (93% vs. 84%).

> Verloskundige:

Bottom-2: Laagopgeleid hoger dan midden- en hoogopgeleid (20% vs. 13% en 12%).

Top-2: Midden- en hoogopgeleid hoger dan laagopgeleid (87% en 88% vs. 80%).

> Gemeente:

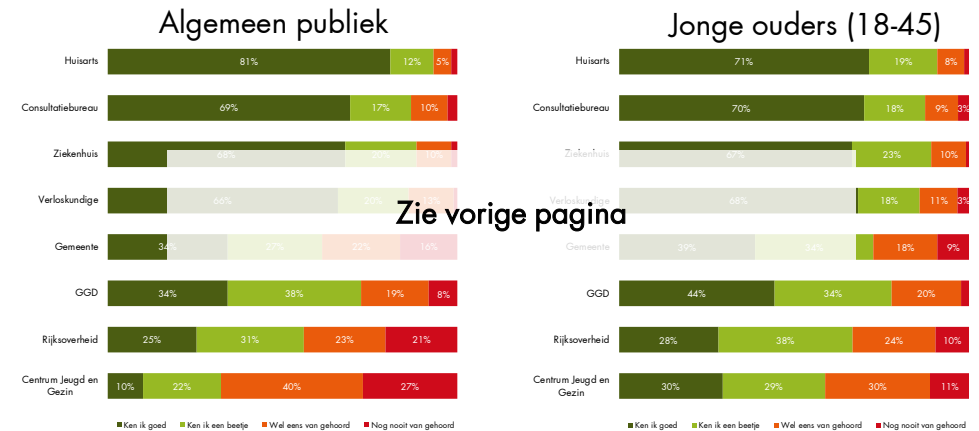
Bottom-2: Laagopgeleid hoger dan hoogopgeleid (40% vs. 27%).

Top-2: Hoogopgeleid hoger dan laagopgeleid (73% vs. 60%).

> Rijksoverheid:

Bottom-2: Laagopgeleid hoger dan midden- en hoogopgeleid (55% vs. 39% en 26%, ook verschil midden- en hoogopgeleid is significant).

Top-2: Hoogopgeleid hoger dan midden- en laagopgeleid (74% vs. 61% en 45%, ook verschil tussen midden- en laagopgeleid is significant).

Vragen over de opvoeding van de baby vooral gesteld aan consultatiebureau en directe omgeving

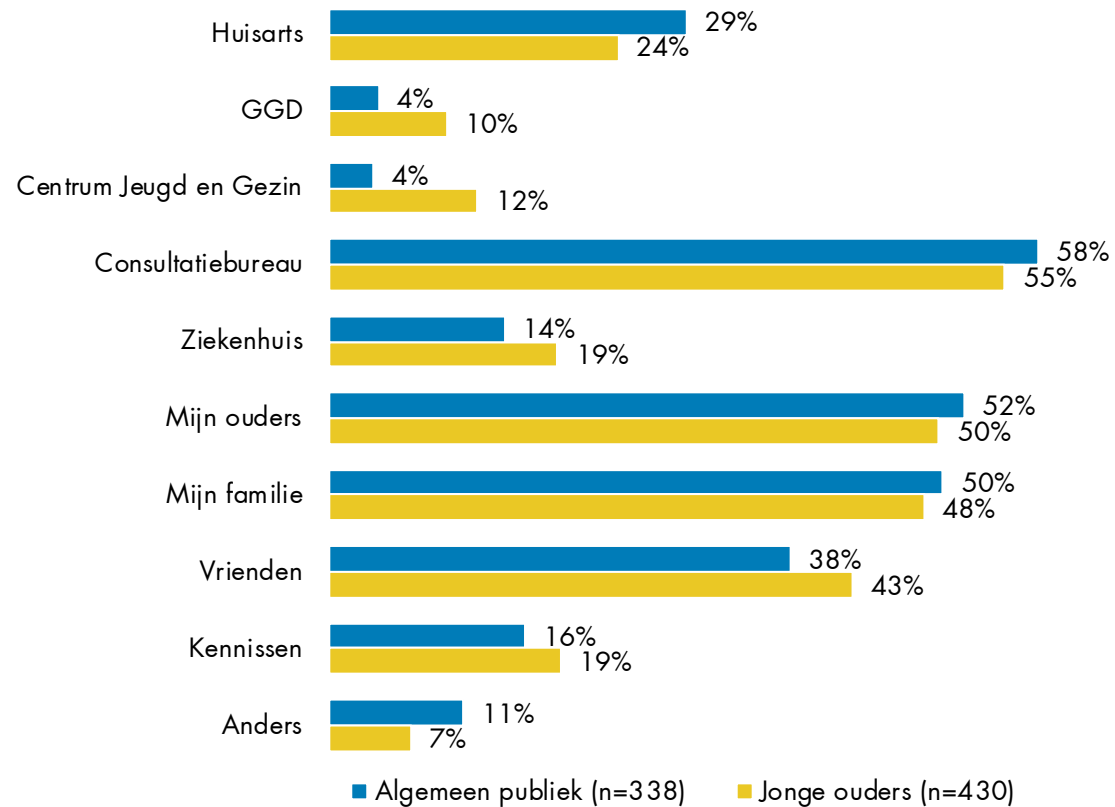
Vraag: Aan wie zou jij vragen stellen / heb jij vragen gesteld over opvoeding van jouw baby?

Basis: Algemeen publiek met kinderen of een kinderwens binnen nu en 4 jaar en jonge ouders (18-45).

Verschillen opleidingsniveau:

GGD meer genoemd door hoog- dan midden- en laagopgeleiden (12% vs. 6% en 3%). Consultatiebureau meer genoemd door hoog- en midden dan laagopgeleiden (57% en 60% vs. 46%). Ouders meer genoemd door midden- dan laagopgeleiden (54% vs. 44%). Idem voor familie (52% vs. 40%). Vrienden meer genoemd door hoog-, dan midden- en laagopgeleiden (50% vs. 39% en 28%, ook verschil tussen midden en laag is significant). Kennissen meer genoemd door hoog- dan laagopgeleiden (21% vs. 13%).

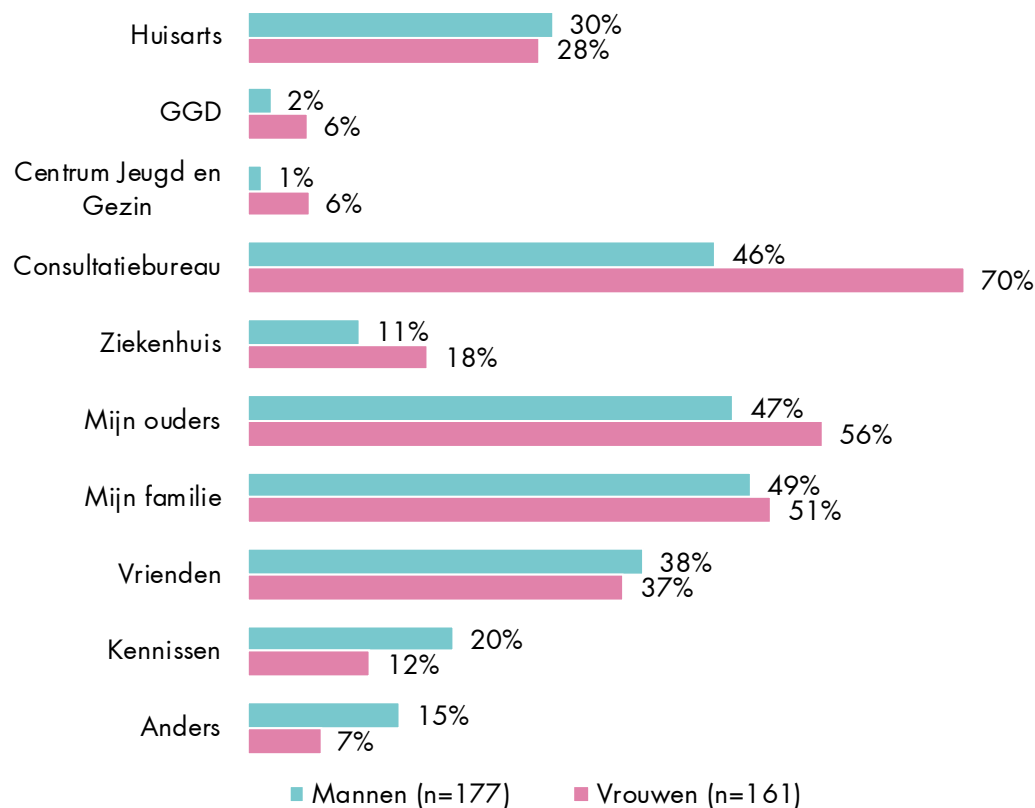
Laagopgeleiden geven over het geheel minder antwoorden (2,3 gemiddeld) dan midden- en hoogopgeleiden (2,9 en 3,0).

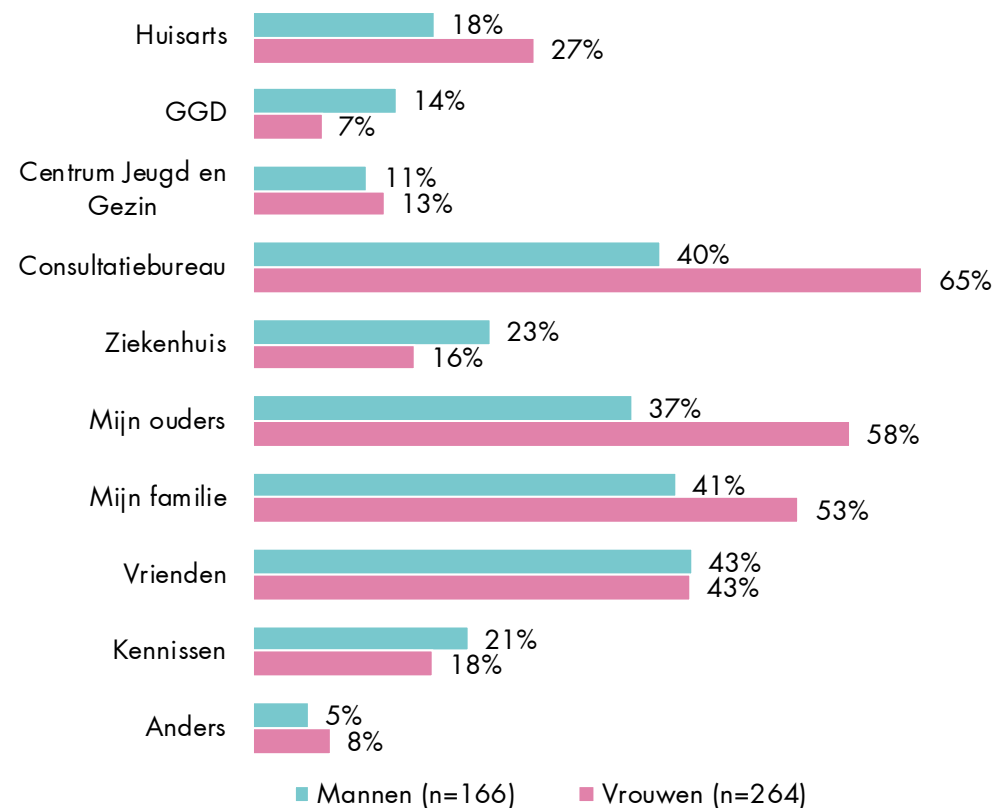

Verschillen mannen - vrouwen, aan wie vragen stellen over de opvoeding van jouw baby

Algemeen publiek

Jonge ouders (18-45)

Één op de vijf ouders maakt zich redelijk of erg veel zorgen over het opgroeien van de kinderen

Vraag: In hoeverre maak jij je zorgen over het goed opgroeien van jouw (toekomstige) kinderen?

Basis: Algemeen publiek met kinderen of een kinderwens binnen nu en 4 jaar en jonge ouders (18-45).

Geen verschillen tussen mannen en vrouwen, daarom ook niet weergegeven.

Verschillen opleidingsniveau:

Laagopgeleiden geven vaker dan midden- en hoogopgeleiden aan dat zij zich helemaal geen zorgen maken over het opgroeien van hun (toekomstige) kinderen (25% vs. 10% en 15%). Middenopgeleiden geven vaker dan hoog- en laagopgeleiden aan dat zij zich 'een beetje' zorgen maken (43% tegen 30% en 28%).

Algemeen publiek (n=76)

Jonge ouders (n=427)

■ Helemaal niet ■ Nauwelijks ■ Een beetje ■ Redelijk veel ■ Erg veel

Zorgen gaan vaak over de maatschappij, bij jonge ouders ook over veiligheid en gedrag

Vraag: Waar maak jij je zorgen over in het goed opgroeien van jouw (toekomstige) kinderen?

Basis: Algemeen publiek met kinderen of een kindervens binnen nu en 4 jaar en jonge ouders (18-45).

Alle gegeven antwoorden
zijn terug te vinden in de
bloemlezing.

Algemeen publiek

Jonge ouders (18-45)

Rust, reinheid regelmaat, maar ook voeding, liefde en aandacht belangrijk voor opgroeien

Vraag: Wat is volgens jou het meest belangrijk voor het gezond opgroeien van baby's en peuters?

Basis: Algemeen publiek met kinderen of een kindervens binnen nu en 4 jaar en jonge ouders (18-45).

Alle gegeven antwoorden
zijn terug te vinden in de
bloemlezing.

Algemeen publiek

Jonge ouders (18-45)

SAMR
MARKTVINDERS

Liefdevolle en stabiele omgeving vaakst genoemd als meest belangrijk in opgroeien

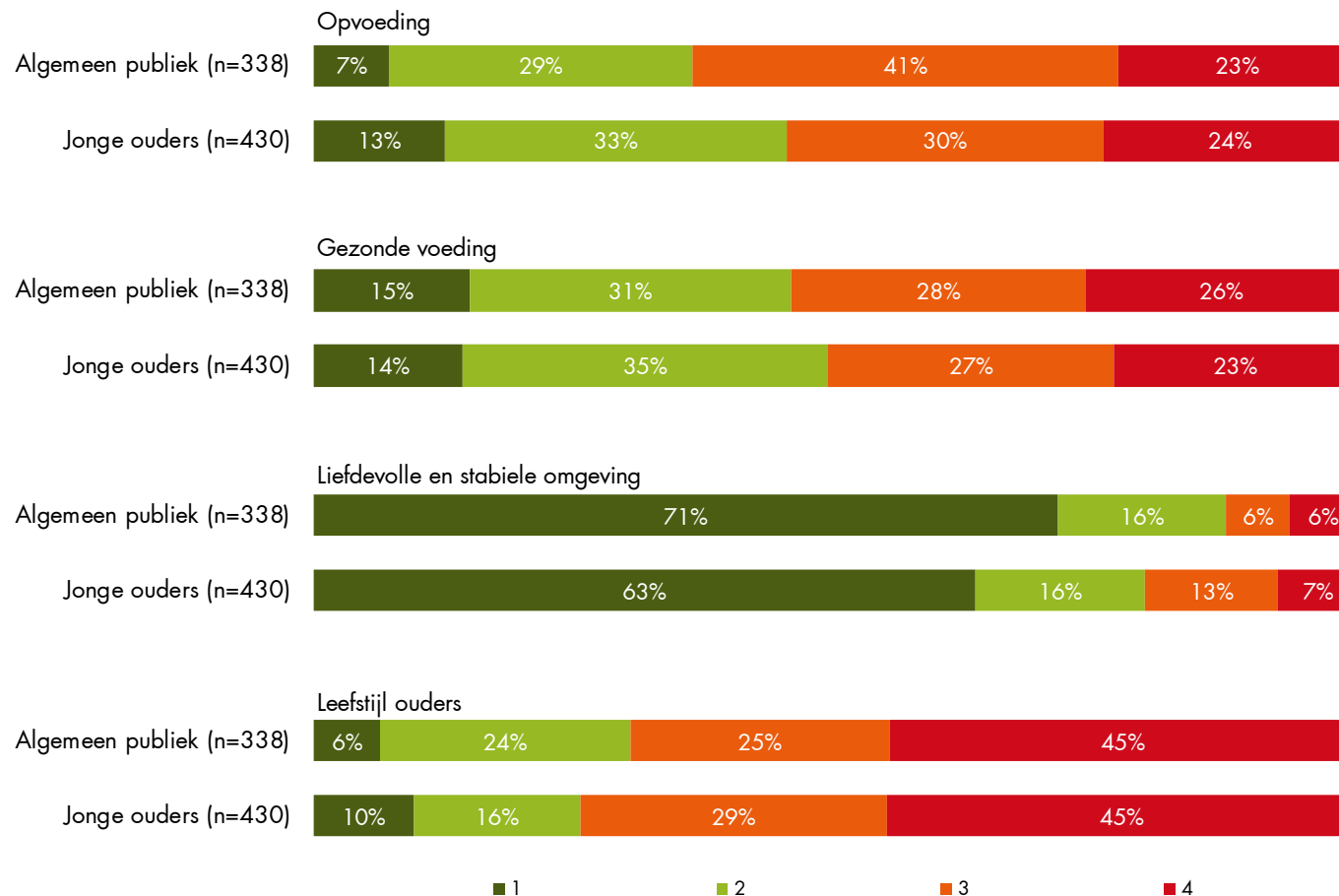
Vraag: Welke van de onderstaande aspecten is volgens jou het meest belangrijk in het gezond opgroeien van baby's en peuters?

Basis: Algemeen publiek met kinderen of een kindwens binnen nu en 4 jaar en jonge ouders (18-45).

Verschillen opleidingsniveau:

Hoopgeleiden vinden vaker dan midden- en laagopgeleiden opvoeding het minst belangrijk (30% vs. 22% en 17%).

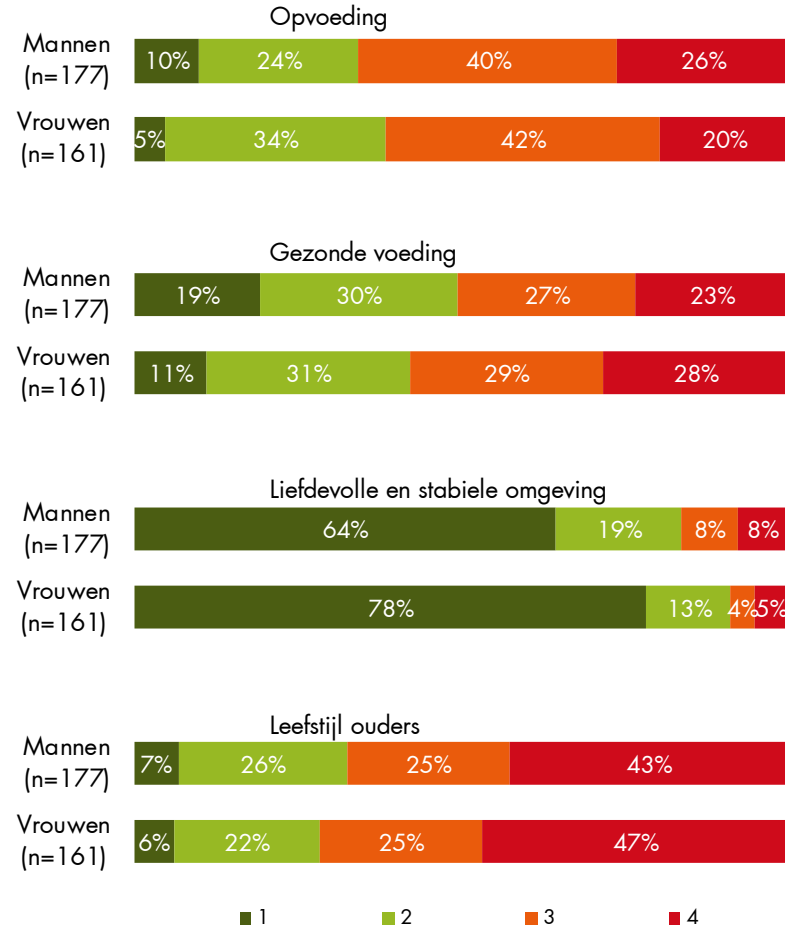
Laagopgeleiden vinden vaker dan midden- en hoogopgeleiden een liefdevolle en stabiele omgeving het minst belangrijk (12% vs. 7% en 5%).

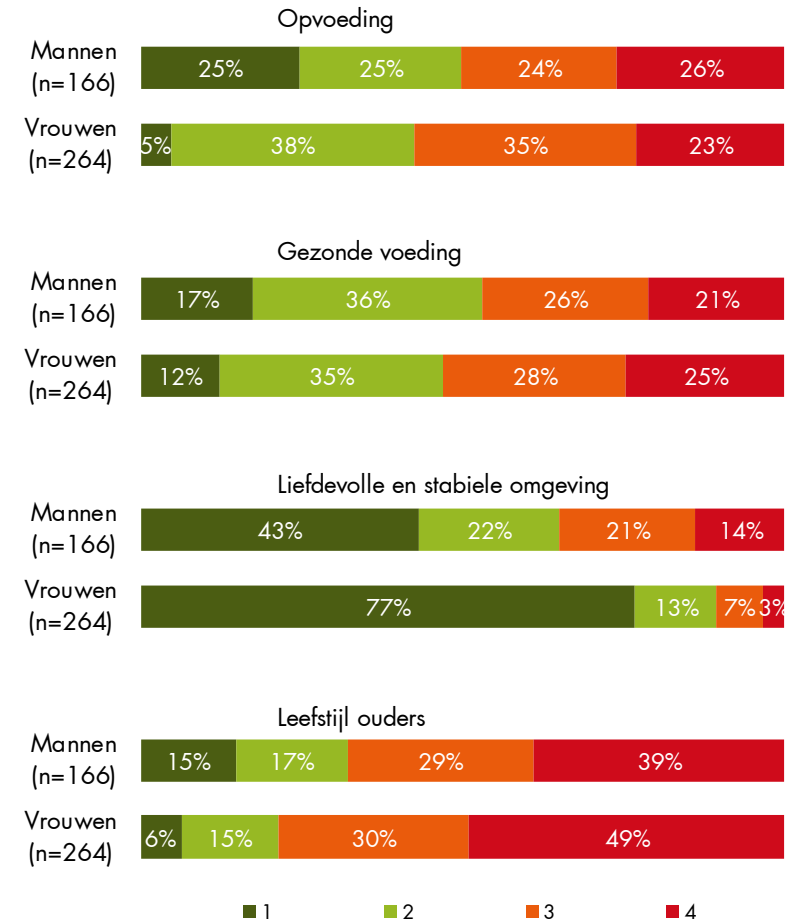
■ 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4

Verschillen mannen – vrouwen, belang aspecten in opgroeien baby's en peuters

Algemeen publiek

Jonge ouders (18-45)

Bijlagen

- > Onderzoeksverantwoording
- > Overzicht doelgroepen in steekproef

Onderzoek in vogelvlucht

Methode

Kwantitatief online onderzoek
Aankondiging: online
Reminder: online

Doelgroep en steekproef

Doelgroep: Jonge ouders en algemeen publiek.
Steekproefkader: SAMSAM, het consumentenpanel van SAMR
Steekproef: netto 936 respondenten
- Algemeen publiek: netto 506 respondenten
- Jonge ouders: netto 430 respondenten
- Voor een verdere uitsplitsing: zie volgende pagina

Respons

Totaal zijn 2450 leden van SAMSAM uitgenodigd deel te nemen aan het onderzoek. Netto hebben 482 leden deelgenomen, een respons van 15%. De overige respons is behaald via veldwerkpartner SSI Research Now.

Veldwerk

Het veldwerk heeft plaatsgevonden vanaf 27 augustus tot en met 2 september
De gemiddelde invultijd van de vragenlijst bedroeg: 11,5 minuten

Overzicht doelgroepen binnen onderzoek

Doelgroep	Heb je kinderen	Wil je (meer) kinderen	Wanneer wil je (meer) kinderen	Aantal	Screenout
Algemeen publiek 18+	Nee	Ja	Over 5+ jaar	36	Ja
Algemeen publiek 18+	Nee	Nee		99	Ja
Algemeen publiek 18+	Nee	Weet ik niet		33	Ja
Algemeen publiek 18+	Ja	Ja	Binnen 2 jaar	1	
Algemeen publiek 18+	Ja	Ja	Over 5+ jaar	1	
Algemeen publiek 18+	Ja	Nee		304	
Algemeen publiek 18+	Ja	Weet ik niet		8	
Algemeen publiek 18+	Nee	Ja	Op dit moment zwanger	2	
Algemeen publiek 18+	Nee	Ja	Binnen 2 jaar	9	
Algemeen publiek 18+	Nee	Ja	Tussen 2 en 4 jaar	13	
Jonge ouders (18-45 jaar)	Ja	Ja	Op dit moment zwanger	16	
Jonge ouders (18-45 jaar)	Ja	Ja	Op dit moment aan het proberen om zwanger te worden	38	
Jonge ouders (18-45 jaar)	Ja	Ja	Binnen 2 jaar	53	
Jonge ouders (18-45 jaar)	Ja	Ja	Tussen 2 en 4 jaar	16	
Jonge ouders (18-45 jaar)	Ja	Ja	Over 5+ jaar	5	
Jonge ouders (18-45 jaar)	Ja	Nee		237	
Jonge ouders (18-45 jaar)	Ja	Weet ik niet		65	

N.B. screenout: deze respondenten hebben de vragenlijst niet verder ingevuld dan de inleidende vragen. Zij worden wel meegeteld in de volledige steekproef.